

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund
Årgang 67 . Nr. 10

December
1982

Kronprins Frederik (VI) og kronprinsesse Marie Sofie Frederikke, malt af Jens Juel 1790.

Indhold

fugitant utantque tueri
r adurit saepe oculos. ideo
urida praeterea fiunt

d semina possidet
ue tuentur arquat.

splendor quicumque est ace
purum grauter simulacra

quia luroris de corpore
in eorum denique mixta.
tuemur propterea quia. cum

sua palloribus omnia ping
alignis aer ater init oculos

ossedit apertos. insequitur
ras aeris illius nam multis

candens confestim lucidus
partibus hic est mobilior.
atque patefecit quas ante

multaque sunt oculis

inutor. et mage pollens
t aer. continuo rerum sim

uti uideantur saepe rutun
ac perit eius plaga. nec

laccuntque ut uideam
caliginis aer crassior inseq
possint ullarum rerum co

MENIGHEDSRÅDENES BLAD

Nr. 12

December 1982
60. årgang

Annonceekspedition:

Harlang & Toksvig Bladforlag A/S
Dronningens Tværgade 30 - 1302 København K
Telefon (01) 13 86 66 - Telex 15 805 AGPRES

Chr. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

DECEMBER 1982

67. ÅRGANG

NUMMER 10

Ansøgning om de nedennævnte legater skal inden den 15. januar 1983 indsendes til *amtsfuldmægtig fru Karen Jensen, Fru Ingesvej 20, 4180 Sorø*, stiledede til Soransk Samfund med angivelse af, hvilke legater der søges. Der findes ikke særlige ansøgningskemaer, men i ansøgningen må der redegøres for, hvad legatet ønskes anvendt til, samt for ansøgerens økonomiske forhold.

1.

Fhv. handelsskoleejer og forstander Valdemar Petersens legat for unge mennesker, der er udgåede fra Sorø Akademis Skole med realeksamen.

Fortrinsret har sønner af borgere i Sorø by eller landdistrikt samt sådanne, der vil gå handelsvejen.

2.

Støttefondet for gamle Soraneres efterladte.

Legatet kan søges af gamle Soraneres efterladte. Fortrinsret har enker med børn.

3.

Forstkandidat Gustav Hoff-Hansens legat.

Legatet kan søges af en værdig trængende, ældre Soraner og uddeles for en 5-årig periode.

4.

Mølleejer Frederik Jørgensen og hustrus legat.

Legatet kan søges af en Soraner til uddannelsesformål eller af gamle Soraneres trængende enker.

5.

Ingebjørg og Poul Suhr-Henriksens legat.

Legatet kan søges af trængende gamle Soranere eller af Soranere til uddannelsesformål eller gives til sådanne formål, der skønnes af betydning for Sorø Akademis Skole eller Soransk Samfund.

6.

Soransk Samfunds 100-års jubilæumslegat.

Legatet kan søges af nuværende eller tidligere elever og lærere.

7.

Digteren, cand. jur. Aage Krarup Linds legat.

Legatets formål er at bekoste eller yde tilskud til udgivelse af kvalificerede arbejder af kunstnerisk, videnskabelig eller praktisk art og kan søges af personer, der i mindst 3 år har været elever på Sorø Akademis Skole, eller som er eller gennem en årrække har været lærere ved skolen.

Karen Jensen

Soransk Samfunds årsfest den 16. oktober 1982

Gennem årene siden 1964 er der skabt faste rammer om årsfesten, selv om der nu og da sker små ændringer. I år blev fx. konfirmationskantaten ikke spillet i kirken, hvilket nogle, specielt af de ældre årgange, savnede, men *Erik Lauge Mikkelsen* (S 77), der er organist ved Pedersborg kirke, spillede præludium og fuga i fis-mol af Buxtehude og tre værker af J. S. Bach. Alle deltagerne nød det pragtfulde orgels toner i det smukke kirkerum med lys i stolestaderne, mens gamle minder tonede frem.

I festsalen bød rektor *Erling Kristensen*, velkommen og overlod lokalerne til Soransk Samfund, hvorefter *Palle Taarnhøj* bød velkommen til årsfesten og introducerede vice-biskop *Jens Christian Chemnitz* (S 53), der var kommet helt fra Grønland. Hans tale bragtes i novembernummeret.

Ved souperen

Ved souperen i spisesalen talte *Henrik Leschly* på dimittendernes vegne, dvælende ved rektorskiftet, udtalte sin tilfredshed med skolens nye rektor og udbragte en skål for fremtiden.

Landsdommer *Helge Hoff* talte for 70 års jubilarene. Han sagde følgende:

Som en af dem, der for 70 år siden blev dimitteret fra Sorø Akademi, vil jeg gerne på mine kammeraters og egne vegne have lov til at sige en rigtig hjertelig tak til Soransk Samfund for indbydelsen til at deltage i denne festlige årsfest og til akademiets ledelse – rektor og lærerne – for den store, gode og lykkelige betydning, Akademiet har for hver enkelt af os, der har fået undervisning og ophold på Akademiet. Ja, dengang vi gik på Sorø Akademi, boede vi på selve hovedbygningen, vi sov på de to sovesale mod øst og vest og opholdt os på Korsgangen på kamre ud mod søen og ud mod Fratergården.

Kort før vi i 1912 blev dimitterede, blev Fraterbrønden indviet. De ord, der står på den:

»Mindet vel lader som ingenting, er dog et lønligt kildespring«

er absolut rigtigt. Ja, »Gamle minders klokkeklang lyder mig i møde«, hver gang jeg tænker på de dejlige år, vi i vor barnhom og ungdom tilbragte på Akademiet. Dengang var skoletiden her jo syv år, og Akademiet var et dejligt skolehjem for os, som jeg altid mindes med den allerstørste taknemmelighed. Under opholdet udvikledes et godt kammeratskab, der blev til et godt og trofast venskab for livet.

Jeg mindes også med den største taknemmelighed gode og højt kvalificerede lærere og deres fortræffelige undervisning.

Vort liv hernede og den undervisning, vi fik, har været af afgørende betydning for os og vor personlige udvikling. Vi fik respekt for det enkelte menneskes værdi, hvilket jo er af afgørende betydning for det gode, fred-

lige og harmoniske samarbejde i den kristne næstekærligheds ånd. Jeg vil derfor gerne sige tak for alt det, Akademiet har betydet for os, og jeg vil også bringe rektor en rigtig hjertelig tak, fordi vi den 18. juni 1982 fik lov til at deltage i translokationen i Sorø kirke, hvor der blev dimitteret 144 studenter. I 1912 var vi kun 21 studenter!

Lektor *Jan Nielsen* talte til jubilarene. Han understregede den indbyrdes forståelse blandt soranere, der binder os sammen på tværs af alle grænser. Rektor Raaschou-Nielsen plejede at sige, at alle her levede efter uskrevne love og udgjorde et broderskab. *Karen Raft* talte som 60 års jubilar og takkede skolen, der havde bibragt os kundskaber og kultur. Minderne bandt os sammen. Alle minderne er her inden for Klosterporten, og vore følelser kan bedst udtrykkes i verselinierne: »Jeg veed et sted, som jeg har elsket længe«.

En anden dimittent *Peter Ulrich* ønskede i sin egenskab af gammel alumne at takke for alt, hvad skolen havde givet ham. Han var sikker på, at både rektor Østergaard og rektor Erling Kristensen er enige om, at skolen er noget ganske særligt inden for skolevæsenet. Han sluttede med at takke for det bedste måltid, han havde fået i sin tid her på skolen.

Som 50 års jubilar talte civilingeniør *Morten Ludvigsen*. Han mindedes rektor Raaschou-Nielsen, der i sin tale det år fortalte om rektor Hoff, den mand, der næst efter hans far havde haft størst betydning for ham. Hoff havde mødt R.-N. på Storgade, da han var på vej til telegrafstationen for at telegrafere hjem, at han havde bestået studentereksamen. Hertil bemærkede Hoff: »Er det noget at ulejligge en ophøjet statsinstitution med?«. Ved rusfesten samme år på hotel Phoenix i Bredgade talte professor Vilhelm Andersen (S 1882) for 50 års jubilarene, og han kom også ind på rektor Hoff. Ude omkring i verden havde han også truffet soranere og glædet sig over sammenholdet og fællesskabet. En skål for det.

Fru Ludvigsen havde også ordet for at udtrykke sin glæde over det soranske, som hun havde levet sig ind i under sit ægteskab med Morten.

Max Sydendal Jørgensen (S 79), var ked af ikke at være blevet nævnt af formanden blandt de tilstedeværende lærere. Han var specielt glad for den sorte humor, som adskillige lærere yndede, og håbede, at den måtte leve fremover.

Den traditionelle tale for damerne blev holdt af økonomiinspektør *Kaad*, der midt i det hele blev afbrudt af *Bodil Wille Møller*, der talte for herrerne (aftalt i forvejen!), og så var det tid til kaffe i skæret af de levende lys i beletagen. Dansen gik livligt i festsalen, og mange minder opfriskedes under hyggesnakken mellem gamle og unge.

Red.

Palle Taarnhøjs tale ved årsfesten

Hr. rektor, mine damer og herrer, kære dimittender!

Velkommen til Soransk Samfunds års- og rusfest, festen hvor vi gamle hygges os sammen, og hvor vi byder årets dimittender velkommen blandt os. Det er glædeligt, at der atter i år deltager så mange, som huset kan rumme. At disse fester også tidligere har været godt besøgt, ses af et referat fra en fest i forrige århundrede, hvor man læser, at der deltog ca. 90 dansepar og en hel del ældre soranere. De ældre har formodentlig alle været herrer over 40, som efter middagen har trukket sig tilbage til særlige lokaler til et glas cognac, en god cigar, et spil kort og andre åndelige idrætter. Det er næppe faldet disse gentlemen ind at hengive sig til sådanne legemsudfoldelser som dans.

Jeg vil gerne begynde med at byde rektor *Erling Kristensen* og frue velkommen og sige tak, fordi vi atter i år må samles her på skolen. Endvidere tak til *kontorchef Thye*, som ligeledes bydes velkommen med frue. Velkommen og tak til *pastor Nordberg-Hansen med frue*, fordi vi igen fik lov til at anvende kirken til den smukke orgelkoncert, for hvilken vi retter en meget varm tak til *Erik Lauge Mikkelsen*, der for første gang har spillet for os ved årsfesten. En smukkere indledning til festen kan man vanskeligt forestille sig. Erik Mikkelsen er selv student fra Sorø, vist nok i 1977. Han er ledsaget af sin dame Janne Søby Sørensen, som også bydes velkommen. Undskyld, hvis udtrykket dame lyder gemeldags i de unges øren. Jeg ved, at en unges ven kaldes hendes fyr, ligesom i Johannes V. Jensens roman: »Den lange Rejse«, men jeg kender ikke den tilsvarende gløse for det modsvarende køn.

Af særligt indbudte byder vi endvidere velkommen til *direktør Dan Ibæk* fra Faxe Bryggeri, som vi atter i år kan takke for at skænke - altså åndeligt talt - læskedrikke til tørstende under dansen. Velkommen til skolens *økonomispektør Kaad med frue*, som sammen med skolens tekniske stab med *vagtmest. Hermansen* i spidsen har båret de store byrder i det praktiske arrangement, for hvilket vi er dig meget tak skyldig.

Foruden disse særligt indbudte er der andre, som af forskellige grunde skal nævnes, og jeg vil gerne her byde velkommen til de to æresmedlemmer, der i aften er til stede, nemlig overlæge *Ellen Vibeke Jensen*, student fra 1913 og således 69 $\frac{1}{4}$ års jubilar, og direktør *Svend Clausen*, student fra 1925. Den ene har sin frue med. De må selv gætte hvem af dem.

Fra skolens lærerkollegium er vi lykkelige over at kunne byde følgende velkommen: *Svend Ranvig*, *Steen Jensen* med frue, *Gunnar Modvig* med frue, *Jan Nielsen* og *Funck Petersen* med frue. I Soransk Samfund finder vi et godt forhold til skolens lærere meget vigtigt.

Der er to hold soranere, som vi i aften særligt vil fejre, to hold som står i hver sin ende

af deres professionelle løbebane, nemlig jubilæerne og dimittenderne. Lad mig begynde med juniorerne, nemlig 50 års jubilæerne. Det kan måske synes mærkeligt at kalde disse hæderkronede oldinge, som i løbet af 2-3 år når støvets alder, for juniorer, men det er således, at når man sædvanligvis siger, at man livet igennem ganske jævnt bliver ældre og derved gammel, så er det en sandhed med modifikationer, altså ikke en absolut sandhed. Sagen er snarere den, at ens alders-status svinger hele livet igennem, således at man snart er ung og snart gammel. Møder man f. eks. en ung mor med sin lille dreng og spørger, om han går i børnehaven, så lyder svaret måske, nej, han er for gammel, men ser man på den lille snottede unge, tænker man jo ikke umiddelbart på alderdom, og naturligvis, aldrig så snart er han blevet nestor i børnehaven, før han bliver benjamin i skolen, og metamorfosen gentager sig gang på gang livet igennem. Aldrig så snart er man blevet de gamle og erfarne i skolen, før man ryger ud i studierne og bliver de yngste og mest uvidende. Det er værd at bemærke ved denne proces, at det at blive gammel tager en vis tid, men at blive ung igen kun et øjeblik. I Soransk Samfund regnes man ikke for rigtig jubilar, før man når det halve århundrede, og man indtræder altså i dette fornemme selskab som juniores, der i følge livets lov af de ældre ikke regnes for så forfærdeligt meget.

For os er I dog hæderkronede, og lad mig nævne de tilstedeværende 50 års jubilæere, idet jeg vil bede jer rejse jer op og blive stående, så vi kan sole os i jeres skin: tandlæge *Aage Krebs*, civilingeniør *Morten Ludvigsen*, politiassessor *Villy Lund*, reklamekonsulent *Steen Porsild*, viceborgmester *Jens Hoffmeyer*, urmager *Carl Lange*, statsaut. revisor *Erik Lüders-Thomsen* og landskabsarkitekt *Børge Sevaldsen*. Lad os hilse dem.

Vi kommer så til de midaldrende jubilæere - 60 års jubilæerne, som til trods for, at Sorø Akademi i 1922 så at sige var en ren drengekole, er repræsenteret ved to damer: fru lektor *Karen Raft* og overlærer *Marie Elkjær Rasmussen*. De skal ligeledes hilses.

Til slut 70-års jubilæerne. De blev studenter, da Tyskland havde en kejser og Rusland en Czar, og da vor egen Kong Christian d. X besteg tronen og indviede Hovedbanegården, da krig var nærmest utænkelig. Denne ædle årgang er i aften repræsenteret ved landsdommer og retsformand *Helge Hoff* og direktør *Einar Lisborg*. Lad os virkelig hyld dem.

Inden vi forlader jubilæerne, er jeg blevet bedt om at overbringe en hjertelig hilsen fra to, der ikke kunne være til stede. Den ene er 60 års jubilar, forfatteren *Bent Rosenkilde Nielsen*, og den sidste er en 75 års jubilar, student 1907, da Hoff var rektor - der har siden været 6. Det er proprietær *Axel Henriques*, der senere har haft en søn og en sønnesøn på skolen.

Vi når så frem til vore dimittender, som i

år 2052 vil være 70 års jubilarer og have glemt alt om os. I er jo på en måde hovedpersonerne i aften. Det er jeres optagelse i Soransk Samfund, vi fejrer, og jeg vil gerne have lov til at nævne jer ved navn og bede jer lige rejse jer op, når jert navn nævnes. Der har meldt sig 44 dimittender, nemlig Peter Ulrich, Kristian Vaumoron, Annette Jespersen, Majken Tryde, Jens Bierring, Tina Feddersen, Ellen Stege, Gitte Due, Susanne Hovmand, Christina Renshaw, Elisabeth Hansen, Eva Ejlersen, Tina Westerbjerg Andersen, Annette Grøne, Vibeke Krogsgaard, Andreas Bruun, Christian Dreyer, Marianne Topshøj Hansen, Jeanet Henningsen, Birgitte Kristensen, Annemarie Bohn Nielsen, Torben Sandal Petersen, Mads Blokhus, Lone David- sen, Anne Højmark Andersen, Carsten Søb Henriksen, Peter Larsen, Henrik Leschly, Lars Kromann, Bjarne Kaavé, Frederik Larsen, Mads Lillelund, Thomas Kászner, Tórdur Frimannsson a Brunni, Jens Garly, Jørgen Jensen, Morten Laustsen, Jens Bay Simonsen, Søren Spejlborg, Anders Boisen-Thøgersen, Anders Mølgaard Grinderslev, Lars Andersen, Erik Jensen og Martin Borch.

Velkommen allesammen i Soransk Samfund. Jeg vil gerne sige, at det er en glæde at se så mange unge her. Af deltagerne i aften er 2/3 dimitterede indenfor de sidste 10 år. Vi er blevet et ungt samfund.

Vi skal så gå over til aftenens festtale, som vicebiskop Jens Christian Chemnitz vil holde. Chemnitz er født i Grønland i 1935, hvor hans far var præst. Hans mor er dansk født, så der taltes dansk i hjemmet, og han blev tosproget. Allerede som 10-årig kom han til Syd-Danmark for at gå i skole og glemte herunder så meget af sit grønlandske, at han senere måtte lære det igen. Han blev student fra Sorø i 1953 og blev i sin karriere senere

på flere områder den første: Han blev således den første grønlander med en fuldstændig teologisk uddannelse, han blev den første grønlander, der blev landsprovst, et embede, han opnåede i 1973. Han blev i 1980 den første grønlander, der blev vicebiskop i Grønland, og det var første gang, en bispeindvielse havde fundet sted i Grønland. De tidligere katolske biskopper var alle blevet bispeviiede udenfor Grønland og så sendt derop. Inden han blev bisp, havde han været præst i Lyngby, Holsteinborg, Scoresbysund og Haarlev ved Køge.

Chemnitz er gift med en syd-dansker, og de har fire børn, to drenge og to piger. De to drenge har gået her på skolen.

Vi er jo ikke forvænt med soranske biskopper i de senere århundreder. Da vor daværende formand i 1966 introducerede biskop Thyge Kragh som festtaler her i salen, sagde han, at det var den første soranske biskop siden 1683. Jeg ved ikke, hvem han havde i tankerne (det kan have været en fortalelse), for der har nu været en senere. Det er soraneren *Henrik Gerner*, der er kendt fra det mislykkede forsøg på at befri Kronborg fra Svenskerne i 1659, og som under det følgende forhør selv under tortur nægtede at give svenskerne oplysninger. Han blev i 1693 biskop i Viborg til sin død i 1700, men i de sidste 300 år har det været småt med soranske biskopper. Før den tid havde vi mange, ja endda to ærkebiskopper, *Absalon* og *Hans Svane*, Danmarks sidste ærkebiskop og eneste lutherske, og måske den kirkemand, der har spillet den største politiske rolle i Danmark næst efter Absalon.

Hermed giver jeg ordet til vicebiskop Jens Christian Chemnitz, hvis tale bragtes i novem-bernummeret efter manuskript.

PHØNIX okt. 1982

Atter et nyt nummer på 40 sider med en række interessante artikler. Den første er en kort omtale af stiftelsen Sorø Akademi historie gennem 840 år. Den kan også læses i novem-bernummeret af Soranerbladet

Er sorø landets skrappeste gymnasieskole?

Det viser sig at være en myte, når Torben Christoffersen lader tallene tale. Et koordinatsystem viser, at årstallene og eksamenskaraktererne ved studentereksamen passer godt sammen. Årskarakter gives af skolens lærere, mens eksamenskarakterer gives af fremmedlærere eller for de mundtlige fags vedkom-mende af en fremmed censor og elevens lærer. Også det frafald, der har været i gymnasiaforløbet, svarer til landets gennemsnit, så på dette område er der heller ingen afvigelser fra normen.

En speciel artikel handler om alumnernes forhold under sygdom og den behandling, de får på akademiets sygehus, der også tager sig af de skolesøgende, der har behov for hjælp.

Økonomiinspektør H. Aa. Kaad skriver om,

hvad der foregår bag kulisserne. Der er mange ansatte for at holde alt i mønsterværdig orden. Vidste du, at skolens samlede gulvareal er 20.000 kvm.? Fra 1. juni 1982 er det ikke mere kgl. bygningsinspektør Niels Koppel, der står for vedligeholdelsen af skolens bygninger, han er afløst af arkitekt Karsten Rønnow med kontor i Regnstrup ved Holbæk.

Man får også en god oversigt over indretningen af »Naturfagsbygningen« ved Banevej (der før hed Musæet). En række mindre meddelelser følger herefter. Lektor Jan Nielsen har skrevet en smuk artikel om fru Thora Østergaard. Af skolens fag behandles denne gang geografi, der er meget andet end grænser, floder og byer. Det indholdsrigte hefte slutter med en omtale af Klosterportens historie og dagbog med begivenheder i skolens liv, og til sidst en kort omtale af temaugen i nov

NB! En årgang af Phønix, der gratis gives til alle skolens elever og lærere, koster 30 kr. og kan bestilles hos *administrativ inspektør på Sorø Akademi, 4180 Sorø, tlf. (03) 63 03 21*. Girokort vedlagt hæftet, bedes anvendt til betaling.

Red.

Hvad Ole Rømer observerede

Af Claus Thykier (1955).

Museumsleder Claus Thykier fortæller om vor verdensberømte astronom Ole Rømers banebrydende observationer for 275 år siden. De viste stjernernes egenbevægelse og dermed verdensrummets foranderlighed.

For 275 år siden foretog vor verdensberømte astronom Ole Rømer de astronomiske observationer, der som de eneste ikke skulle gå til grunde ved Københavns brand i 1728, således som det var tilfældet for næsten samtlige hans astronomiske instrumenters og manuskripters vedkommende. Derfor er det vel værd at gøre opmærksom på nogle nye undersøgelser, som danner grundlag for en ikke tidligere fremsat teori om Rømers mål med sit videnskabelige arbejde.

Den bevarede observationsprotokol bærer det latinske navn TRIDUUM (3 dage), fordi Rømer og hans assistenter i 3 døgn uafbrudt noterede himmellegemernes position ved hjælp af hans største opfindelse: *meridiankredsen* – og det med en dengang uhørt nøjagtighed. Den dag i dag er meridiankredsen efter de rømerske principper hovedinstrumentet til kortlægning af stjernehimmelen. Observationerne fandt sted på Rømers landobservatorium *Observatorium Tusculanum*. Dettets rette plads blev først genfundet 1978 af skovrider Laumann Jørgensen og undertegnede, efter at stedet havde været eftersøgt i mere end 200 år.

I 1979 etableredes Ole Rømers Museum nær findestedet på 275-års dagen for observatoriets færdiggørelse.

Lyset tøven

Rømers internationale berømmelse skyldes hans opdagelse af lysets hastighed («tøven»), som han gjorde i 1676, mens han endnu arbejdede ved Paris-observatoriet. Meget tyder imidlertid på, at han selv blot anså denne opdagelse for at være «et skridt på vejen mod erkendelsen af »verdensmaskinens konstruktion«. Rømer var ikke blot astronom, men (foruden sine talrige praktiske hverv) også fysiker. Af hans kladdebog *Adversaria fremgår*, at han har løst adskillige videnskabelige problemer, som hver for sig kunne have skaffet ham yderligere anseelse verden over. Bl.a. kan nævnes hans undersøgelser af metallers krympningsgrad, når de blev udsat for temperaturpåvirkninger samt konstruktionen af verdens første nøjagtige termometerskala. Resultatet af disse undersøgelser skulle sammen med opdagelsen af lysets tøven og Triduum-observationerne efter min mening tjene et større formål, hvilket jeg i det følgende skal forsøge at påvise.

Men først er det nok nødvendigt at ridse op, hvordan man på Rømers tid mente, verden var skruet sammen. Det ældste, ptolemæiske verdensbillede harmonerede godt med, hvad kir-

ken anså for den rette lære Jorden i centrum, og sol, måne og planeter kredsede udenom. Kopernikus havde inden Rømers og Tycho Brahes tid foreslået, at det var solen, som både jorden og de øvrige planeter kredsede om. At acceptere dette verdensbillede kunne, hvad Galilei måtte sande, være yderst risikabelt. Tycho opkastede ideen til et tredje verdensbillede; efter hans beregninger af planeterens baner kredsede de ikke om jorden, men om solen, derfor forkastede han det ptolemæiske verdensbillede. Også det kopernikanske undsgade han. Bevægede jorden sig uden om solen, som Kopernikus havde ment, måtte man nemlig kunne iagttage jordens rejse om solen ved at måle stjerners indbyrdes positioner vekselvise en smule i løbet af et halvt år. Dette kaldes *stjerneparallaxen*. Med sine (kikkertløse) instrumenter kunne Tycho ikke konstatere denne, og han mente derfor ikke, den eksisterede; Jorden stod stille, solen kredsede om jorden, og de øvrige planeter kredsede om solen (altså et kompromis mellem de 2 forrige verdensbilleder). Det tychoniske verdensbillede stred således ikke som det kopernikanske mod kirksens lære. På Rømers tid havde nogle astronomer antaget det tychoniske verdensbillede, mens andre, deriblandt Rømer, troede på det Kopernikanske (det ptolemæiske var definitivt forkastet af videnskaben). Beviset for, hvordan verden var opbygget, manglede imidlertid.

Skønt Rømer var en stor beundrer af Tycho Brahes observationer, mente han, at Tychos målemetoder manglede den fornødne præcision til konstatering af stjerneparallaxen. Denne nøjagtighed troede han sig selv i besiddelse af i kraft af sin meridiankreds og dens biinstrumenter *pendulurene* (udviklet af kollegaen fra parisertiden, hollænderen Huygens). Urenes opgave var at tidsfæste, hvornår stjernerne stod højest på himlen og ramte en lodret tråd, synlig i meridiankredens kikkert (stjernernes højde målt på en kredsformet skala – deraf navnet *meridian-kreds*). Urenes præcision var afhængig af temperaturudsvingene i observationsrummet, eftersom længden af pendulerne ændredes, når temperaturen steg eller faldt. Derfor undersøgelsen af metallers krympning! Derfor konstruktionen af termometerskalaen! Og fordi resultaterne skulle anvendes til at undgå for store fejl i observationerne, blev de ikke publiceret, men gemt til side.

Rømers øvrige observationer blev aldrig udgivet trods mange opfordringer fra filosofen og astronomen Leibnitz. De blev heller aldrig reduceret (befriet for fejl) og gik som sagt op i flammerne. Triduum undgik samme skæbne, da Rømer anså netop disse observationer for at være særlig betydningsfulde. På dødslejet skriver han testamente, og herfra følgende:

(*Fortsættes*).

Om Søren Nielsen May *Af Max Ebert (S 35).*

(*Biografi IV 58. Severinus Maig. 1600–1679.* Han var allerede 1628 præceptor i Sorø, og 27/1 1630 ses han som præceptor for Henrik Rosenkrantz. Han blev student fra Køge 1626 og baccalaur 1628, sognepræst i Holbæk 1633 og magister samme år. I 1652 blev han udnævnt til provst.

Den 17/1 1642 blev han gift med Cathrine Motzfeld, der var datter af købmand (og stads-kaptajn) Peder Motzfeld og Marie von Helmbach.

Peder v. Motzfeld indvandrede fra Limburg i begyndelsen af 1600-tallet og boede i »Sct. Mikkels Alters Gaard« på Gl. Strand. Her holdt han stort hus, og flere af døtrene i den store børneflokk blev ved store bryllupsfester gift ind i ansete slægter: Datteren *Magdalene* blev i 1639 gift med professor Ole Worm, *Eva* ægtede borgmester Hermann Schrøder i Roskilde, *Cathrine* blev som nævnt gift med Søren May, og *Marie* blev gift med faderens bogholder Joachim Schumacher, der efter for-gæves at have friet 3 gange endelig fik faderens Ja og med dennes hjælp etablerede sig som rhinskinshandler på hjørnet af Købma-gergade og Leistræde. De fik i 1635 sønnen Peder Schumacher, senere adlet Griffenfeldt.

I sin bog »Erindringer set gennem gade-spejlet«, Ringsted 1980, skriver Hanne Marie Motzfeldt, at Søren May var meget stolt af dette fornemme familieskab, ja endog med navns nævnelse flettede rigskansleren ind i sin kirkebøn, for hvilket han »fra højere sted måtte modtage en »næse«. (Wiberg, Danske Præster: En bøde på 20 Rdl.)!

Til de 20 små May'er, som hans hustru skænkede ham, ses jævnlig deres fornemme fætter at optræde som fadder, bl. a. er i kirkebogen anført, at »den meget lærde unge mand, Petrus Schumacherus stod fadder«.

Men da budskabet om Griffenfeldts arre-station og dødsdom kom til Holbæk i 1776, blev magister May »så rørt og bestyrtet, at han ikke mere var mand som før«. Han døde 3 år efter.

Søren May forstod sig – som sin sviger-fader – på denne verdens mammon, han eje-de flere huse i Holbæk og byggede bl. a. den smukke gård, hvori Holbæk Museum nu har til huse (se illustration i Trap under Holbæk by).

I Tveje-Merløse kirke skal han have beko-stet en del reparationer.

Søren May's eneste trykte arbejde (E-M V 294) er litalen over Frederik Parsberg (*Biografi 1584–1737 I 86*), der døde 20. sept. 1653 og blev begravet i Kundby. Den er trykt i »Sorøe, Prentet hos Peder Jensen«, i lille kvart på trykt skrivepapir. Hver side er omgivet af en (sædvanlig) røskensramme, og med anvendelsen af forskellige grader af fraktur frem-træder bogen som et meget smukt tryk, hvor Peder Morsing da også i kolofonen har an-bragt sit trykkermærke.

Søren May's datter Gundel Sørensdatter

May blev gift med Herman Arentsen (II 781), og datteren Magdalene Sophie May blev gift med den senere degn i Tjustrup, Christoffer Wulff Lemvig (II 814). To af sønnerne kom til Sorø (812 og 813).

(Om slægten Motzfeldt se bl. a. biografi 1901–60 1918 og 1923).

Fodnote:

Købmand *Peder Motzfeld* havde i øvrigt også forbindelse med Akademiet i Sorø: I hvert fald i finansåret 1. maj 1643 til 1. maj 1644 leverer han 4 Ahmer »aff den beste frandske Vin« for en pris »foruden Accissen« 14 Rdl. 2 Mark pr. Stk. Endvidere »En Oxsehuid Vinedike til 1 R44l.« og endelig »fire ledige (tomme?) Vinfade«. I alt en leverance på 87 Rdl. – 16 sk.

Da en Ahme holdt ca. 166 pottes, kan man jo diskutere, hvorvidt dette kvantum er stort eller lille, når leverancen er sket »til Stedets Fornødenhed«.

Max Ebert (S 35).

Dette kobberstik af Albert Haelwegh efter et maleri af Karel van Mander forestiller *Just Høg til Gjorslev*, der var den første hofmester fra 1823–40 ved Kristian den Fjerdes akademi. Han døde i 1646 og ligger begravet i Sorø kirke.

Kan du se noget specielt Soransk ved dette kobberstik?
Hvis ikke, se side 145 øverst.

Just Høg billedet

Grunden til, at billedet bringes her, er, at der øverst i rammen sidder en fugl Fønixs.

Dette må ikke forlede nogen til at tro, at den pågældende fugl har nogen sammenhæng med Akademiets fugl Fønixs, anvendt som segl for Sorø Akademi fra 1747.

Når den optræder her 100 år tidligere, skyldes det, at den anvendes som et kristeligt symbol på udødeligheden. Kobberstikket stammer fra 1647-48, og da var Just Høg død.

Stikket findes i Academia Sorana side 39.
Red.

Knud Vads tale

ved frokosten den 7. oktober

Refereret af Paul Rantau.

Det var en gammel tradition, jeg gik ind til, da jeg blev organist ved Sorø kirke i 1964. Siden 1826 har musik- og sangundervisning på Sorø Akademi været i hænde hos organisten i Sorø, hvor Peter Heise (1830-1879) var ansat fra 1857 til 1865, han opgav stillingen og rejste til København, da han ved giftermål var blevet økonomisk uafhængig. Heise skrev et par enkelte orgelværker i Sorø - det eneste han i øvrigt har skrevet for dette instrument - »ægte soransk musik«. Lokalkoloritten indenfor musiklivet i Sorø er et område, der har min store interesse, og som jeg går på jagt efter. Efter studentereksamen (1955) havde jeg, indtil 1964 hvor jeg vendte tilbage, kun forbindelse med Sorø via Svend Clausen. I Sorø havde Jacob Andrup (1889-1942) fungeret i det traditionsrige embede fra 1928 til sin død. Andrup havde været meget aktiv for at få et nyt orgel bygget, han havde lagt et stort arbejde i det og fik aldrig rigtig høstet lønnen, han nåede kun lige akkurat at opleve hvad fagfolk betegnede som Skandinavien bedste orgel, en - i det væsentlige - unik rekonstruktion af et orgel, der har sine klangrige rødder helt tilbage til den katolske tid i begyndelsen af 1500-årene, og så har det til og med Danmarks ældste orgelfacade med tydeligt gotiske træk!

Andrups efterfølger i embedet blev organist Henrik Schiøtz, der, ved hans udnævnelse til lektor ved Aarhus Kathedralskole i 1957, blev efterfulgt af Finn Reiff (1933-1973) der fungerede indtil 1964, hvor han blev direktør for Københavns Musikhøjskole. Det var Reiff - en af landets største begavelse som organist og kirkemusiker - der spurgte mig, om jeg ville komme til Sorø og vikarere i embedet som timelærer. Det blev et ja - orglet trak! Tresserne var en dejlig tid på Akademiet, men elevernes aggressioner kom til fri udfoldelse i sangtimerne - realisterne var de værste! Musikundervisningen tjente kun til balladeformål! Engang - det var sidste skoledag i maj - skød man til måls efter min vikar med dejlige, våde, friske gedeboller!

Embedet som organist gav kun få penge,

hvilket medførte, at jeg blev ansat som adjunkt i 1969, det knyttede mig ganske vist tættere til skolen, men samtidig fik jeg mere tid til koncerter, blandt andet til Polen, til orgelfestival i Kamien Pomcrski, hvor kirken var grundlagt af biskop Absalon, den lignede meget Sorø kirke! Dette gav mig ideen til orgelfestivalerne i Sorø (1970) i samarbejde med Vilhelm Hansen, de slog an på en måde, jeg sejt ikke havde forudset. Vi fik fat i de helt store navne som Paul Terteliet, Christian Ferras og Anton Heiller, og stor interesse blev udvist fra Danmarks Radio, hvor Palle Als-felt var en fantastisk støtte. I 1972 fik vi TV på, og i 1974 kom selveste Wilhelm Kempff med Dronning Ingrid som tilhører! Alt dette bevirkede naturligvis, at tiden til Akademiet kom på tværs af mine planer: det var svært at komme på koncertrejser, og jeg skulle selv skaffe vikar, men afsted kom jeg da, til Sovjetunionen, USA og mange europæiske lande. En vældig udvikling satte ind, en uhyre udfordring! Udslaget skete, da jeg i 1976 sagde min adjunktstilling ved Akademiet op: En meget musikbegavet årgang lagde op til en musiklinie på Akademiet, det gik ikke! Motiveringen for afslaget gik ud på, at i så fald var den klassisk-sproglige linie truet. Nu var der ikke mere at bygge på for mig. Jeg stod for nye ideer, ny udvikling, noget skulle ske! Jeg blev tjenestemand som organist, men jeg underviser stadig på skolen af og til. To gange om året har jeg rigtig forbindelse med eleverne: til bulesoldet og til alumnernes juletræ!

Drengkoret eksisterede stadigvæk på skolen, da jeg kom derned, det blev skudt i sæk af den nye skoleordning, hvor 1. og 2. mellem udgik. På 3. mellem trinnet var man for tæt på »brummer«-alderen, og grundlaget for koret var hermed borte.

Bays og Ingemanns konfirmationskantate skulle stadigvæk synges Palmesøndag, og stemmerne skulle skaffes. Et skolekor forsøges stabled på benene, men det blev ikke til noget: drengene på Akademiet havde skylden, de syntes pigerne fra byen var for små! Sorø skolekor blev, i 1967, erstattet af Chorus Soranus. Pigerne kom ind i voksekoret - stor succes! - mange af dem kom på Akademiet, hvor jeg fik fat i dem, koret er faktisk et halvt »gammelsoraner-kor«. Deltagerne bor rundt omkring og kommer, ofte langvejs fra, når jeg kalder. Forudsætningen for Festival en er netop koret, et dygtigt »hus-kor«, der kan noget, og det kan Chorus Soranus! Sorø kirke fortjener også et godt kor, den har en vidunderlig efterklang!

Musikelskabet sidder hårdt i det. Vi skulle spare 30.000,- i Festival'en, og de blev sparet! Ti unge organister har fået lov at bo i »Heises Hus« - hvor symbolsk!

Til lykke

Lektor Arne Wessman (S 41), Vordingborg gymnasium er udnævnt til lektor i 34. lønramme.

Apropos Habakukken

Jeg foreslår, at den genfundne Habakuk bliver den til enhver tid fungerende formands insignium, herved kommer den til ære og værdighed. Habakukken præsenteres ved højtidelige lejligheder, og formanden indrister sit navn på den; en skindpose beskytter den mod tidens tand.

Peter Waagstein '31.

Runde fødselsdage i dec.

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i december 1982:

2. Kristian Jensen (f. 1907, 21), sidste kendte adresse: Morsøvej 4, 2720 Vanløse.
5. Musikpædagog Inge Bruun Lyngmann (f. 1922, S 41), Tromnæsvej 1, 4800 Nykøbing F.
7. Direktør Carl Brincker (f. 1907, R 24), Bloksbjergvej 5, 2930 Klampenborg.
7. Overlæge Peter Waagstein (f. 1912, S 31), Højeloft Vænge 185, 3500 Værløse.
10. Direktør Jens Richter (f. 1912, 26), Teaterstien 4, 6100 Haderslev.
15. Justitssekretær Bjarni Dahl (f. 1907, S 27), Vesterbrogade 196, 1620 Kbh. V.
18. Direktør Ove Mourier (f. 1912, R 29), Dybesøvej 60, 4581 Rørvig.
21. Skovrider Axel Erik Christensen (f. 1902, S 22), Himmerigsgårdsvej 5, Ollerup pr. 5762 V. Skjerninge.
22. Reparatør Eigil Schiær-Jacobsen (f. 1902, R 19), Skibhusvej 181, 5000 Odense.
23. Annonceagent Bengt Fosselius (f. 1912, R 29), Klostervej 11, 3400 Hillerød.
23. Læge Daniel Schrader (født 1912, R 29), Echeverria 615, Acassuso (Buenos Ayres), Argentina.
26. Salgschef Jørgen v. Holstein (f. 1922, 35), 326 Ridge Crest. Richardson, Tex. 75080, USA.
29. Fritidshjemsleder Jørgen Graham (f. 1902, S 20), Marielystvej 54-7, lejl. 702, 2000 Kbh. F.
30. Revisor Viggo Storm Larsen (f. 1932, R 50), 22-1901 Varsity Estates Drive, N.W., Calgary, Alta., Canada T3B 4T7.
31. Kontorchef Carl Ludwig Hyllum (f. 1932, S 51), Diget 24, Frederiksberg, 4180 Søro.
31. Lektor Lars Chr. Helweg-Larsen (f. 1922, S 42), Sdr. Fasanvej 96, 2500 Valby.

SPORTEN

Kvindefodbold august 83?

Kvindelige acteurs

Skolen råder nu over et kvindefodboldhold udi den ædle sport. Tilmed har så mange spillere efterhånden forladt skolen, at der næste år bliver mulighed for at arrangere gammelsoranerfodbold for dem også, hvis interessen ellers er tilstrækkelig. Kampen vil finde sted samme dag som herrekampene, altså altid sidste søndag i august. Interesserede er velkomne til at kontakte undertegnede, som derefter vil sørge for den nødvendige kontakt til dameholdets anfører.

Niels Munk,
Lupinvej 27, 3550 Slangereup.

Gammelsoraner basketball

I år kom det så! Der har nu gennem flere år været tale om at afholde gammelsoranerkampe i basketball (i lighed med fodbold og cricket) og den 13. november løb den første kamp af stabelen. Måske nok en spæd start, men dog noget, man kan bygge videre på. Det blev i øvrigt bestemt efter kampen, at de fremtidige kampe skal ligge den anden lørdag i november. Endvidere vil der for fremtiden blive sat et forvarsel i Soranerbladet, således at alle interesserede kan melde sig (i modsætning til i år, hvor vi kom for sent i gang).

Arrangementet forløb fuldt ud tilfredsstillende, med ankomst til Sorø ved 9-tiden, hvorefter vi spillede indtil kl. ca. 11. Derefter var der så frokost på skolen indtil 12,15 (for os »gamle« dog noget længere). Om kampen kan man sige, at den til trods for, den var meget rodet, var virkelig spændende. På intet tidspunkt var der mere end 6 point, der skilte de to hold, og næsten konstant var det de unge, der var foran. I den sidste ende var det dog alligevel de »gamle«, der trak det længste strå og sejrede med »sikre« 79-77. Det skal fremhæves, at de unge virkelig spillede fremragende, især imponerede de med deres skudsikkerhed og dette, sammenholdt med at de »gamle« havde undervurderet de unge, var skyld i den lige og spændende kamp.

Lad dette blive endnu en af Sorø Akademis traditioner.

Ib Mortensen (S 80).

In memoriam

Professor dr. phil. Niels Skyum-Nielsen (S 40)
Professor, dr. phil. Niels Skyum-Nielsen er død, 60 år. Historikeren Niels Skyum-Nielsen var en folkelig akademiker. En mand, der aldrig var bange for at blande sig i den offentlige debat og tage de slag, hans skarpe kritiske sans kunne fremprovokere. Da han i 1963 præsenterede sin doktordisputats om kirkekampen i Danmark 1241-1290, blev det trods det fjerne emne et tilbødsstykke af de store. Der måtte stilles højtalere op i et ekstra au-

ditorium, og atmosfæren var »formfri«, hed det i datidens aviser. Sidst viste Niels Skyum-Nielsen sin mediebevidsthed, da han i fjernsynets lørdagskanal appellerede til sin datter Amanda. En appel, der rejste en længere debat omkring den religiøse sekt »Guds børn«.

Niels Skyum-Nielsen var kildekritiker. Allerede før han tog skoleembedseksamen i -50. Han var dybt involveret i den historiske forskning. Og senere fortsatte han med at øve kildekritik på alt lige fra blodbadet i Stockholm til fjernsynets rekonstruktioner fra besættelsestiden. Da han i 1971 udgav en bog om kvinden og slaven i den ældre middelalder, kaldte Palle Lauring den for en provokation, der var »overlegent dygtigt skrevet«. Niels Skyum-Nielsen blev professor i historisk kildekritik ved Københavns Universitet i 1965. I de seneste år interesserede han sig især for kildekritik i forbindelse med dokumentarfilm.

Politiken.

Soranske dødsfald

FINN POULSEN (S 48)

22. september 1928 - 2. oktober 1982

CHRISTIAN RICHARD KALL (S 16)

2. marts 1897 - 14. oktober 1982

KAY HVIID JENSEN (1918)

14. maj 1900 - 19. august 1982

Jul i Sorø 1982

Med denne 30. årgang tager Osc. Lünell afsked med sit hjerte barn, som han selv har skabt. Det var et vovestykke at gå i gang, det var en bedrift at blive ved med at finde egnet stof og frivillige forfattere år efter år, og det er blevet en institution og en jagtmark for fremtidige lokalhistorikere, der uden tvivl vil øse af det righoldige og afvekslende stof, der her er samlet i lade, mens tid var.

Forsidebilledet er *Johan Rohdes maleri*: torvet i Sorø en vinterdag (1895). En del af heftets stof har først og fremmest lokal interesse: mærkedage i den lokale læsekreds, beretninger fra forskellige foreninger, billeder af afgangsklasser fra byens forskellige skoler etc. Men artikelstoffet har interesse for videre kredse.

I anledning af Sorøs nye rådhus skriver *Lünell* om de tidligere rådhus. De første 200 år havde Sorø slet ikke noget, man klarede sig med et lille hus, der lå ude ved Tinghusvænget, den lille skov på venstre hånd syd for hovedvej 1, når man kommer fra Jernporten. Tinghuset må have ligget lige herved, som navnet siger. Først i 1844 opførtes det første rådhus på Torvet, men det brændte i 1879, og så blev det nuværende rådhus opført på samme sted. Det har i mange år været retslokale og nu også politistation. I 1933, da Veddebanen blev nedlagt, flyttedes den kommunale administration til bystationen, men

der blev hurtigt pladsmangel, og behovet for at samle det hele blev stadig større. Det nye rådhus' historie skrives af arkitekt *Lorange Christensen*.

Sognerådsmedlem *Christian Andersen* skriver om gamle dage i Pedersborg, og tandlæge *Niels Steen Jensen* fortæller om kommunebogholder *Oluf Peder Olsen*, der døde i 1972, og som testamenterede sine mange optegnelser til Alsted og Broby-Lynge sognes historie til Lokalhistorisk Arkiv i Sorø. Han blev student fra Sorø i 1911 og fik en særpræget løbebane, landbrugsuddannelse på Næsgaard, antikvarboghandler i København og endelig kommunebogholder i Lynge Broby kommune. Han var en meget flittig samler, der med sin smukke håndskrift afskrev alt, hvad han kunne finde af lokalhistoriske, topografiske og genealogiske oplysninger fra dette område. Det er en gåde, hvorfor han ikke udnyttede dette store materiale som grundlag for et værk om dette emne, men det er måske i erkendelse af, at dette ikke lykkedes ham, at han har testamenteret en sum på 50.000 kr. til Lokalhistorisk Arkiv i Sorø, af hvis renter 1/5 skal tillægges kapitalen, mens 4/5 skal anvendes til hjælp til udgivelse af skrifter vedrørende Sorø Klosters gamle gods' historie i perioden 1150-1850, idet han nok har håbet, at en eller anden engang ville tage den opgave op, han ikke selv har formået at løse.

Redaktør *Jørgen Blix* skriver om Sorø Erhvervsforening, der har rundet 100 år, og muremester *Adolph Sørensen* mindes barndoms-erindringer fra Søndergade med mange interessante træk.

Oscar Lünell har interviewet maleren *Poul-Henrik Jensen*, der for nogle år siden slog sig ned i Sorø, og arkitekt *Søren Lotz* anmelder den nyligt udkomne bog »Historiske Huse i Sorø«.

Frede Hemmingsen, der havde sit barndomshjem på Torvet (»Elos hjørne«) skriver om gamle dage og livet på altanen, da Sorø Torv endnu åndede! De lokale museers ny-erhvervelser omtales af *Marianne Saabye* og *Helge Torm*. *Hans Houmand* fortæller i serien Soranske virksomheder om sit firma Espresso, og endelig er der en række af årets begivenheder i billeder og tekst.

Dette er kun en kort oversigt over indholdet i Jul i Sorø, forhåbentlig en appetitvækker, for Jul i Sorø hævder sig smukt i rækken af lignende publikationer landet over og kan anbefales på det bedste.

Red.

P.S. En række af de tidligere årgange kan rekvireres ved henvendelse til redaktør Osc. Lünell, Lillemarksvej 4, 4180 Sorø. Pris pr. stk. 15 kr. plus porto.

Jul i Sorø 1982

kan fås i boghandelen eller ved henvendelse til forlaget:

Redaktør Oscar Lünell,
Lillemarksvej 4,
4180 Sorø.

Pris: 40 kr.

Brevkassen

Kære redaktør!

Nej, nu må du rykke ud – eller ind – med en undskyldning for undskyldningen i nr. 9, s. 134.

Esta Holm-Nielsen hedder hun, vore 5-års festers pryd og flagskib! Men for 45 år siden i Sorø hed hun *Esta Sofie Andersen* og var den ene af de i alt 2 piger, som vor årgang 37, både k, n og m, kunne smykke sig med.

Med venlig hilsen

Niels Andreassen.

Til årgang 1925 fra Sims

I septemhernummeret glæder redaktøren sig med rette over størrelsen af bidragene til Soranerbladet i første halvdel af 1982.

Listen over bidragyderne rummer en hel del navne, som jeg kender, men jeg må indrømme, at jeg er lidt ked af og skuffet over, at vi kun er 2 – to – fra min egen årgang – 1925 – der dog ellers er vel repræsenteret i samfundets medlemsliste, og som med glæde og udbytte har deltaget i vore jubilæumsarrangementer.

Selv om vi nu er pensionister og må sætte et »forhenværende« foran vore stillingsbetegnelser, skulle vi dog nok kunne få råd til at støtte det kære blad, som vi alle med rette er stolte af og glæder os over, hver gang det dumper ind ad brevsprækken.

Lad den gæve redaktør få grund til endnu større taknemlighed i næste halvår!

Sims (S 25).

Bidrag til Soranerbladet

Frederik Palludan Windfeldt, S. Segel, E. Skotte Jacobsen, C. G. Elberling, Annemarie Pihlkjær Shapiro, Poul Liebe, Søren Langkjær, B. Max Petersen.

Der er fra 1.1.82 til 2.11.82 i alt modtaget kr. 13.726,-.

S. Kamman

Soranerfrokosten

den 7. oktober 1982

Soraner-frokoster kan deles i store og små, almindelige og ualmindelige, labre og ulabre, gustne og ugustne, de kan være underlige, og de kan slet og ret være frokosters diametrale modsætning: ufrokoster. – Denne frokost var en stor, ualmindelig, laber, ugusten frokost, der vil mindes længe takket være Knud Vad, der havde tilsagt sin medvirken: at divertere kollegiet med sit musikalske curriculum vitæ, for nu at sige det på vestsjællandsk fra Fraterbrøndens nærmeste omegn.

Formand Taarnhøj bød med vanlig verve velkommen – konstaterede et stort fremmøde 23, og et mindre beløb, 5, af årgang 30, der havde sat hverandre frokoststævne – og rettede

en særlig velkomst til dagens taler. Skolen fik gjaldende lov at leve, men »Jeg veed ...« blev et antiklamax. Herluf sled i det, men forgæves! En eller anden må have dekreret sotto voce, en art fælleshvisk! Men bemærkede, at Vad spidsede øren, så egenartet, gribende, lød det, var det et nyt soransk kor, vi havde for os? et chorus Susurrus! Taarnhøj mælede nyt om skolejubilæet i 1986: Man er i bestyrelsen blevet enige om at udføre to af de forslag, der kom til debat på generalforsamlingen, og initiativer er iværksat af Soransk Samfund i den anledning: Tavle i Klosterporten berettende om stiftelsen i 1586, i Sorø Kloster, af skolen, og en buste af Frederik II til minde om stiftelsen af skolen, hvis 400 års jubilæum det jo er, vi fejrer. Busten bliver ikke en kopi af den berømte buste på Frederiksborg, men en nulevende kunstners opfattelse af kongen – Hermefrederik: hovedet hugget ud i eet med skolen, ligesom Tycho Brahe ved Rundetårn, herved tilgodeses såvel det historiske som nutidskunsten. I 1984 fylder Fader Holberg 300 år – i 400-året for oprettelsen af Den lille Fyrstesko, forløberen for »den besynderlige og bedre skole i Sorø« – og i den anledning håber vi at få »en litterat« til at skrive om ham. Endvidere føres, som bekendt, Soraner-Biografierne frem til at dække 150 årgange fra undervisningens genoptagelse i Sorø (1822–1972). »Skønne projekter der jo ikke er helt gratis, så hvis nogen ...«. Efter således at være blevne behørigt informerede stillede vi vor soranske sult en stund og passiarede til alle sider undtagen bagsiden. Formanden introducerede derpå Knud Vad, hvis liv indtil hans soranske løbebane som organist og sanglærer ved kirken og skolen kan læses i Soraner-Biografierne (S 1955). Knud Vad tegner i dag på fremragende vis kirkemusikken herhjemme, og takket være sit i eminent grad soranske virke – tænk blot på Johann Sebastian Bachs samtlige kantater opført i Sorø kirke af Chorus Soranus under Knud Vads taktstok – den internationale orgelfestival og orgelseminaret i Sorø – er han i dag et navn, ja, et begreb i internationalt musikliv på højt plan, han er soraneren, der gjorde Sorø verdensberømt og skaffede byen et nyt Parnas: musikkens. Knud Vad er for det lille Sorø en virkelig æresborger – få har vel gjort sig mere fortjent til en sådan titel end han, qui vivra verra! Efter foredraget (refereret på særskilt plads) takkede Taarnhøj og sagde blandt andet: »Vi er forvante med at gamle soranere, der har skabt noget ude i verden, beretter derom her ved Soraner-frokosten. Vi er sandelig ikke blevet skuffet denne gang! Vi takker Knud Vad for det interessante foredrag, der førte os lige ind i en masse soransk, som vi jo elsker at lytte til, ligesom vi med begejstring lytter til ham, når han spiller for os i kirken ved årsfesterne – vi ser i øvrigt frem til, at Chorus Soranus vil synge for os næste år«!

Ordet var nu frit, og jeg syntes, det var Svend Clausen, der spurgte, om Knud Vad havde været med til at spille l'hombre oppe

bag ved orglet! Men der var så megen støj i lokalet, så det kan såmænd godt være, at det slet ikke var et spørgsmål . . .

Alle tiders friskeste Sorø-hilsen blev nu leveret af Søren Grønbech '59, der på vej fra Fredericia (!) om morgenen var hoppet af i Sorø – hvor han ikke havde været siden 1959! – for at hilse på Marcus, »der bærer sine netop fyldte 90 år med styrke og fatning, og som ved afskeden (en Engstrøm-historie fulgte med!) sendte en hilsen til soraner-frokosten ledsaget af en opfordring til mig: Husk nu at forsvare mig!« – Ingen af os forstod et muk af denne opfordring, og det gav Børge Baggesen ('24), der som en anden academicus bor på den soranske regens og som ofte møder Marcus på Storgade, anledning til en kommentar: »Marcus geråder nu og da udi anfægtelser og mener, at han var for hård ved drengene!« – Har man hørt magen til sniksnak! Vi tilbageviste alle, at slikt skulle have været tilfældet . . . altså lige med undtagelse af de *velfortjente* øretæver, der faldt nu og da, og som ingen havde taget mindste skade af – tværtimod! På stand besluttede vi at sende Marcus et forsinket lykønskningstelegram sålydende: »Soraner forsamlet til torsdagsfrokost sender en hjertelig hilsen til deres gamle lærer«. Forsamlingen bestod af følgende: Knud Palslev nestor fra '08, æres Herluf Krog-Meyer '09, Edvard Suhr '14, sekstiårs studentejubilaren Ellen Boserup '22, Børge Baggesen '24, æres Svend Clausen og Laurids Schrøder '25, Dan Fink '27, Johannes Jørgensen '28, Jens Chr. Christoffersen, Carsten Jepsen, Ejnar Lesting, Poul Spang Nielsen og Peter Henry Pedersen, alle '30, Ebbe Nybroe og Peter Waagstein '31, Niels Tholl '33, Jørgen Fanø '36, Viggo Jarulf, Paul Rantzau og Palle Taarnhøj '37, Knud Vad '55 og Søren Grønbech benjamin fra '59. – Samværet continuerede under et prægtigt og længerevarende Nachspiel, hvor forsamlingen (S. C., Nybroe, Schrøder, Tholl, Waagstein og referenten) pludselig (på slaget 15/34) så sig suppleret med Per Salling '73, der hurtigt blandede sig i den traditionelle passiar og skjæmt, der – ledsaget af dejlig pilsner-øl – varede ved til i hvert fald omkring klokken 17, på hvilket tidspunkt referenten absenterede sig. I øvrigt opfordrede Salling til talrigt fremmøde også til Soraner-aftenen i Det lille Apotek klokken 20, den første mandag i måneden.

Paul Rantzau.

PS. Husk Sorø Orgelfestival og Musikselskabs 15 års jubilæum i Sorø kirke den 24. november. Haydn's Nelson-Messe og Joh. Seb. Bach står på programmet, og glem ikke, at Marianne Saabye holder åbent på vort prægtige Kunstmuseum samme dag.

Soranerfrokosten d. 4. nov.

Der var pænt fremmøde, i alt 20, hvoraf dog to havde undladt at melde til i forvejen; det afstedkom lidt forsinkelse, men vi blev dog alle bænket, formanden bød velkommen, vi

lod selvfølgelig skolen leve og afsang Hauchvers (det var ikke nogen musikalsk oplevelse; aldrig er der blevet sunget i så mange tonearter på een gang!).

Der var to æresmedlemmer: Krog-Meyer (09) og Clausen (24) samt i øvrigt Suhr (14), H. . . fler (19), Kongsted (26), Schrøder (26), Fink (27), Jørgensen (28), Stauning (29), Waagstein (31), Tholl (33), Fanø (36), Wilhelmssen (36), Rantzau (37), Tårnhøj (37), Hørby (38), Saxtorph (40), Mitens (41), og som de to yngste Dalgaard fader og søn (50 og 78).

Det var vel nok den anmeldte frokosttale af Helge Hørby, som havde lokket folk til. Han tog sit udgangspunkt i kommunereformen i 70'erne og virkningen af sammenlægningen til de store kommuner – det var meget indholdsrigt, men lidt tungt, i hvert fald havde jeg på et tidspunkt svært ved at holde de forskellige planer ude fra hinanden: region-, kommune- og lokal- samt de administrations- og lovfinesser, der er knyttet til hver enkelt.

Hørbys gennemgående linie var spørgsmålet, om man nu også havde opnået den tilsigtede demokratiske indflydelse på planlægningen. Hans beskrivelse af sagernes og beslutningernes gang var så afgjort embedsmandens syn på problemerne, og vi fik et tydeligt indtryk af den forskel i målsætning, der kan være mellem embedsmændene og politikerne, selv om han måske skuffede nogle ved ikke at komme ind på den nys afgjorte strid med borgmesteren.

Emnet er vel i den sidste ende politisk, og jeg personlig mener ikke, at det egner sig til en frokosttale i vor kreds, men det synspunkt lod jeg til at være ene om. ;

N. Sx.

Frokosttalere

Ved decemberfrokosten taler fhv. formand for Herlovianersamfundet, lrs. John Richter, Nykøbing Sj., om de aktiviteter, denne sammenlutning af tidligere elever på landets næstbedste skole udfolder.

Ved januarfrokosten vil ordet være frit. De af vore kammerater, der ellers brænder inde med mangt og meget, de kunne have lyst at meddele os andre, vil ved denne lejlighed få mulighed for at tage til orde.

Ved februarfrokosten taler fhv. overlæge, dr. med. Peter Waagstein (S 31) om livet bag isblinken – Erindringer fra livet som læge i Grønland i kolonitiden.

Soraneraftener

Det lille Apotek

Antallet af deltagere i disse uformelle og gemytlige sammenkomster, det hidtil nyeste led i Soransk Samfunds alsidige kæde af aktiviteter, er stærkt svingende. Der vil dog altid være plads til flere gamle soraner, der ønsker at træffe kendte og ukendte kammerater, eller

som ligefrem på forhånd aftaler at mødes i Cafe »Det lille Apotek« den første mandag i hver måned. Stillet over for udsigten til et så attraktivt selskab er det vel kun en lille ting, men det fortjener dog at bemærkes, at vi ved disse sammenkomster fortlædende nyder godt af den seneste generalforsamlings velvilje over for nye tiltag i den soranske sags tjeneste. På gensyn 6. december og 3. januar kl. 20!

MEDLEMSKONTINGENTET

er af bestyrelsen fastsat til 75 kr. for 1982. For junior-medlemmer fra og med årgang 1975 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år, dog kun 40 kr. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse herom gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren
Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10, 2880 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10.

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island, fremsendes fortrykte girokort.

NB - UDLANDSMEDLEMMER

Medlemmer bosat i det øvrige udland bedes tilsende kassereren en check, trukket på en dansk bank og lydende på danske kroner (det koster ellers samfundet d. kr. 20,00 at indløse en check). Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde uden yderligere opfordringer, hvorved samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:
Overlæge Palle Taarnhøj
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2800 Glostrup
(02) 96 43 83, lokal 476

Næstformand, lektor mag. art. Thyge Winther-Jensen
Brogården, Lønholt
3480 Fredensborg
(01) 11 87 65 og (02) 28 29 31

Legatansøgninger stiles til: SORANSK SAMFUND

og sendes til:
Fru Karen Jensen
Fru Ingesevej 20
4180 Sorø

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18—19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1802 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS (03) 63 05 75

Revisionsfirmaet
E. LÜDERS-THOMSEN
statsautoriseret revisor,
Frederiksgade 9, København K
er indtrådt i

RIR·REVISION
STATSAUTORISEREDE REVISORER

● Frederiksgade 9
1265 København K
01-15 44 15

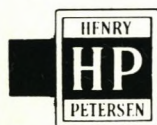
● Ledelse i
RIR·REVISION / København:
Steen Iversen og E. Lüders-Thomsen
statsautoriserede revisorer

○ Himmelev Bygade 70
4000 Roskilde
02-36 60 00

○ Ahlgade 33
4300 Holbæk
03-43 80 11

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK

Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG

Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.

Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

**H. C. Bjødstrup
Jensen**

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
1264 København K
Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

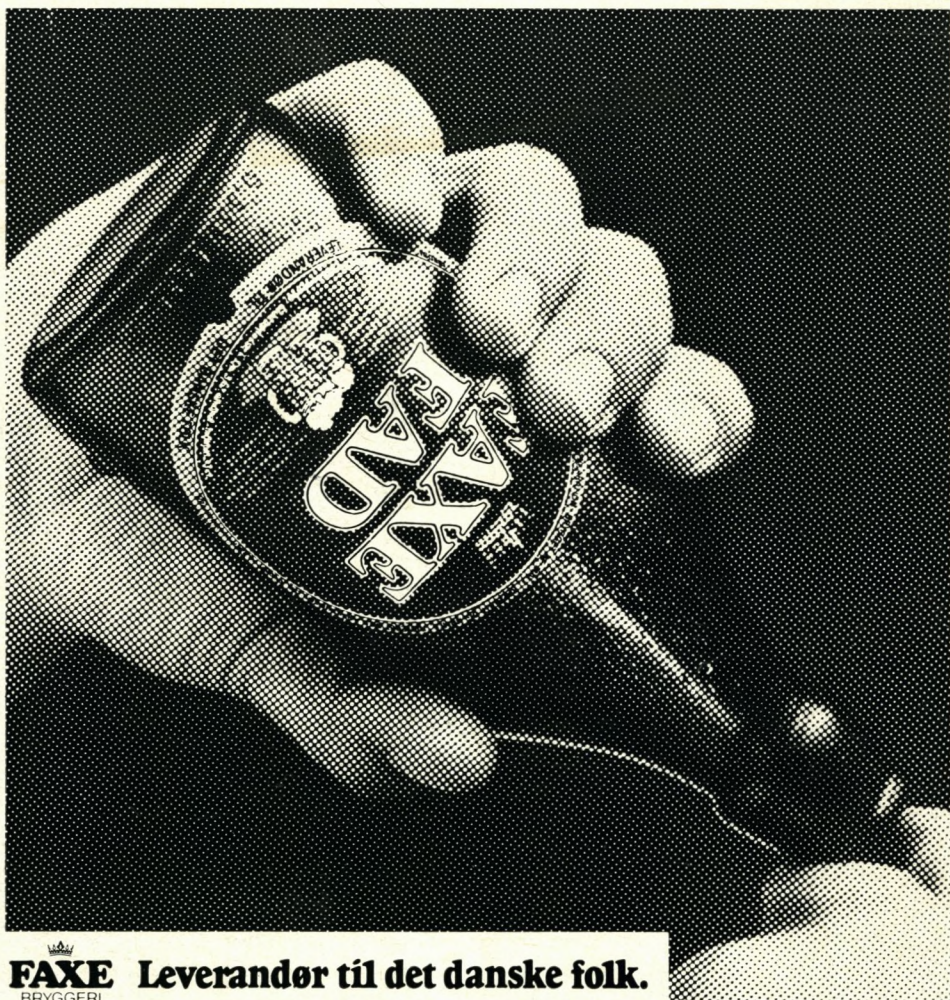
THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

79

HR J I RAASCHOU-NIELSEN
PARKVEJ 10
2960 RUNGSTED KYST

Hold dig til de buttede!

FAXE ^{krone} Leverandør til det danske folk.
BRYGGERI